

Endavant

Número 29, desembre del 1993

Portaveu dels Socialistes de Catalunya

EDITORIAL

El teixit industrial de Catalunya

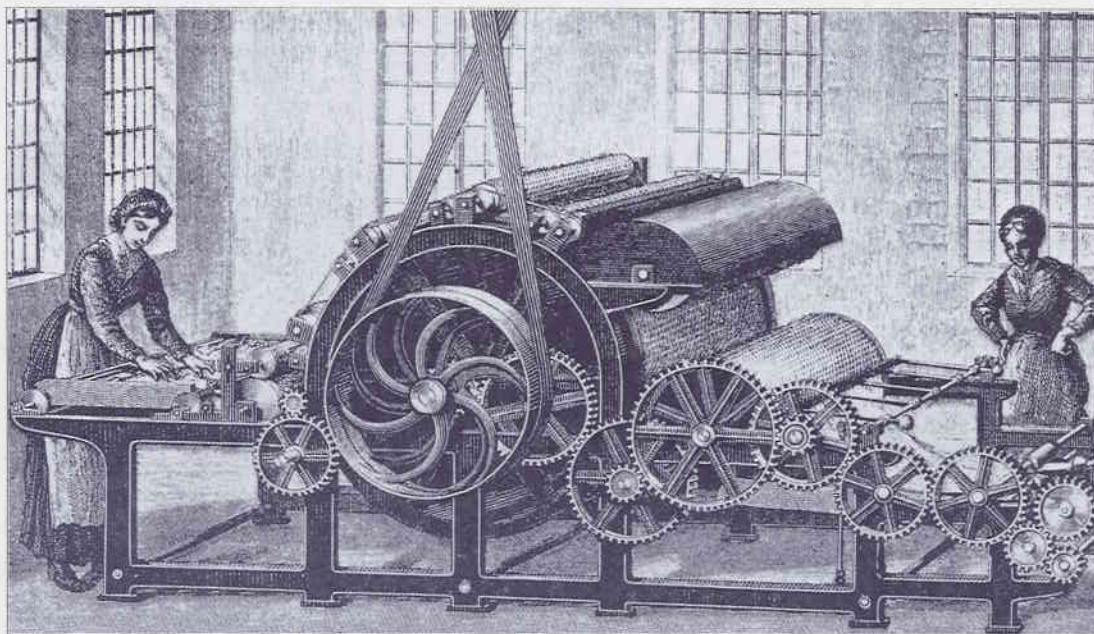
Fa temps que el nostre país es troba immers en una crisi econòmica important. Una crisi que, a diferència dels cicles periòdics que caracteritzen el sistema capitalista, sembla tenir una profunditat i un abast realment molt més gran, fins al punt d'aparèixer cada cop més com una crisi estructural, que modificarà bona part de les anàlisis i de les solucions convencionals.

En aquest context, la crisi del sector automobilístic, i molt particularment la crisi actual de la Seat, ofereix una gravetat especial, tant pel nombre de persones que s'hi veuen afectades -directament o indirectament- com pel caràcter emblemàtic d'una empresa que d'alguna manera resumia bona part dels trets diferencials del teixit industrial de Catalunya. En certa manera, l'esclat de la crisi de Seat ha semblat que marqués la ratlla que separa un abans i un després, el pas des d'un territori ple de dificultats però conegut i manejable cap a un altre terreny, ple d'incògnites amenaça-

dores que reclamen respostes noves i diferents.

Dit d'una manera més simple: la societat catalana ha pres consciència, bruscament, dels perills que amenacen en una mesura considerable el seu teixit industrial. Per això s'han encès tots els llums d'alarma, per això tots els sectors polítics, econòmics i socials s'han vist obligats a replantejar-se les velles estratègies i a cercar noves solucions.

Aquest és, doncs, un temps de canvi, de transició d'un model econòmic cap a un altre. Per això és tan important que siguem capaços de sortir airosos, tots plegats, d'un doble repte: salvar, potenciar, reforçar, el nostre teixit industrial de sempre —que és part determinant de l'estructura econòmica i social de Catalunya—, però també transformar, innovar, diversificar, un model industrial que, a la vista de l'evolució que segueixen les coses, ja mai més no tornarà a ser allò que era.

SUMARI

- 2 Europa a l'abast de la mà
El gran teatre del món
per Joan Cornet i Prat

Veo, veo
Lectures per a un congrés
per M. Lluïsa Penelas

- 3 La crisi de la Seat
L'Hora de la veritat
per Josep M. Rañé

- 4 i 5 Que el govern català governi
Una política industrial activa
per Santiago Riera

- 6 i 7 La participació dels joves
en els afers públics
**El rejuveniment
del discurs polític**
per Carles Martí

- 8 Els primers mesos
del nou govern socialista
La cultura del pacte
per Joan Marcet

- 9 i 10 Mort el maig passat
**En record de
Josep Andreu i Abelló (i2)**
per Joan Reventós

- 11 **Temps de Lectura**

- 12 Sobre els "reality shows"
La televisió descontrolada
per Pere Oriol Costa

Europa a l'abast de la mà

El gran teatre del món

De la mateixa manera que no t'acabes d'adonar que tens una grip fins que tot et fa mal, el nostre món està passant una veritable grip. Tot fa mal, i ens n'adonem com sempre quan ja estem al mig de la malaltia.

Tot grinyola. L'economia, l'atur, les ideologies, etc. Tothom es demana com hem pogut arribar on som d'una manera tan sobtada. I també com en sortirem. Ningú no sap respondre a les dues qüestions. Hi ha teories per a tots els gustos. Els optimistes diuen que estem sortint de la crisi; els pessimistes diuen que el pitjor encara no ha vingut. Els ciutadans d'arreu se senten un xic desemparats i a mercè dels esdeveniments.

La Unió Europea, que ja és un fet, sembla un gest tímid davant la realitat que ens envolta. Allò que havia de ser un gran esdeveniment és un sac d'inquietuds. Podrem veure un dia la Unió econòmica i monetària? Estem vivint el desmantellament de l'Estat del Benestar? Algú gosa parlar encara de l'Europa social?

Com un temporal de sorra al desert, sembla que tothom estigui encegat i ningú no sàpiga massa on som i, sobretot, cap on anem. Els líders europeus intenten una vegada i una altra donar confiança als ciutadans i, especialment, als inversors. Mentrestant, els líders dels Estats Units han dit ben clarament que la seva prioritat és cada cop més l'àrea econòmica d'Àsia, i que Europa ja no és el que era. A més a més, el naixement de la NAFTA (una àrea de lliure comerç entre Canadà, Estats Units i Mèxic) suposa una clara competència a la Unió Europea.

Tot plegat sembla força complicat. El cert és que estem davant d'un dels reptes més complexos de la democràcia europea. L'impuls posterior a la guerra mundial s'ha acabat. La caiguda dels règims comunistes ha creat uns nous escenaris que ningú no havia previst. Els avenços tecnològics estan transformant la nostra societat i, sobretot, la nostra manera de viure. La mundialització de l'economia suposa un veritable trasbals en les nostres estructures productives i comercials.

El fet que estiguem vivint una època complexa i plena de canvis no té per què ésser negatiu. Com en tota situació de canvi, el que importa és la forma de gestionar la situació actual i la capacitat d'anar trobant respostes realistes i pràctiques a cada problema que es presenta. Aquesta és l'estratègia del president de la Comissió Europea. I segurament aquesta ha de ser la resposta dels sectors progressistes de la nostra societat.

Alguns voldrien aprofitar els temps actuals per dir, una vegada per totes, que el progressisme s'ha acabat i que la socialdemocràcia ja no és d'aquest món. A les properes eleccions de diputats del Parlament Europeu caldrà demostrar que arreu d'Europa hi ha dones i homes progressistes que creuen en una Europa progressista i solidària. Seria una llàstima que uns i altres, massa immersos en els problemes locals, ben complexos d'altra banda, no tinguéssim la capacitat de mobilitzar i motivar els ciutadans de la Unió Europea.

JOAN CORNET I PRAT

Veo, veo

Lectures per a un congrés

De la carta de D'Alembert a Jean Jacques Rousseau (1789): *"...Respecte de les obres d'enginy i sagacitat, mil exemples ens demostren que la feblesa del cos no és cap obstacle per als homes. Per què, doncs, una educació més sòlida i viril no hauria de permetre a les dones de poder fer aquestes obres? Descartes les considerava més aptes que no pas nosaltres per a la filosofia i una princesa dissortada fou el seu millor deixeble"*.

De les "Cartes d'un burgès de Newhaven a un ciutadà de Virgínia", de Condorcet (1787): *"...Després d'haver assenyalat que la justícia exigia que hom deixés d'excloure les dones del dret de ciutadania, em resta ara examinar la qüestió de llur elegibilitat per a les funcions públiques. Tota exclusió d'aquest tipus ens exposa a dues injustícies: una envers els electors als quals es restringeix la llibertat, l'altra envers aquells que són exclosos i als quals es priva d'un avantatge concedit als altres. (...) Una de dues: o bé els electors voldran fer unes bones eleccions i no els caldran les vostres regles, o bé voldran fer-les dolentes i les vostres regles no els ho impediran"*.

Dues cites per mostrar com és de vell el debat sobre la condició de les dones. El tema de la igualtat dels drets de la meitat de la població (a l'educació, a la ciutadania plena) omple moltes pàgines de la literatura i la filosofia del Segle de les Llums. Dels seus arguments i contraarguments deriva el plantejament actual del feminisme de la igualtat. Han canviat moltes coses des de llavors; només queden com a constants els arguments dels qui, trinxera rere trinxera, continuen oposant resistència a l'avenç i aprofundiment de la democràcia amb la incorporació plena de les dones als llocs de responsabilitat.

També en el socialisme la polèmica ha fet córrer molta tinta, i dels arxius es poden rescatar algunes perles com l'article que el company Luis Pereira titulava "**¿Quien nos coserá los calcetines?**", aparegut a "El Socialista" l'1 de maig de 1910, del qual us ofereixo un fragment piadosament triat: *"Enhorabuena que se eduque integral y racionalmente la inteligencia clarísima de la mujer, que reciba una acomodada instrucción profesional en cuanto sea compatible con su delicadeza, gustos estéticos, moralidad, conformación sexual y alteraciones fisiológicas, pero de esto a hacer de tan bella mitad del género humano un paladín facultativo, literario, político o industrial contrincante nuestro, media un abismo"*. I és que... "hasta ahí podríamos llegar".

M. LLUÏSA PENELAS

La crisi de la Seat

L'hora de la veritat

La tardor que acaba de passar ha estat especialment dura per a Catalunya, sobretot en allò que es refereix als esdeveniments de caràcter social i econòmic. Les condicions negatives que afecten el nostre sistema productiu s'han concentrat de forma crítica en un curt espai de temps, i els catalans hem sofert una sèrie de sobresalts diaris, amb una notícia pitjor que l'apareguda el dia anterior.

El fet negatiu més important ha estat, sens dubte, l'anunci del tancament de la planta de la Seat de la Zona Franca, que pronosticava la pèrdua de la marca Seat i dels deu mil llocs de treball directes, la deterioració de la indústria auxiliar amb més de 700 empreses i 50.000 llocs de treball i l'obertura d'un procés d'incertesa sobre el futur de la cultura industrial de Catalunya.

La proposta de Volkswagen de mantenir la planta de la Zona Franca com a apèndix del grup implicava convertir els centres de la Seat en unitats d'emalatge de productes procedents d'altres dependències de la multinacional. Darrere aquesta proposta s'amagava una crua realitat: el vaixell insígnia de la indústria catalana desapareixia, destruint aquell projecte independent dins del grup, i el seu principal centre de producció i de recerca es convertia en una simple cadena de muntatge.

Pitjor encara: la columna vertebral del teixit econòmic de Catalunya, la cultura industrial del país, patia una sotragada que la situava en un estat de coma, quasi irreversible. Calia, doncs, no sols defensar un projecte de continuïtat per a la Zona Franca i el manteniment dels llocs de treball, sinó mantenir l'activitat industrial de la Seat per raó de la seva incidència en la indústria catalana.

Arribava l'hora de la veritat en un moment crucial per a l'economia de Catalunya. La recessió generalitzada que estem patint—que es concreta en la destrucció durant 1993 de més de cent mil llocs de treball, una taxa d'atur superior al 13% i un augment preocupant de les suspensions de pagament i les fallides—exigia una resposta seriosa.

Sempre s'acusa els sindicats, la major part de les vegades alegrement, de no ser capaços de donar solucions als problemes concrets d'una societat moderna. La Unió General de Treballadors ha demostrat que és possible. I ho demostra l'actitud mantinguda en aquest període. S'ha negociat fins al límit amb la direcció de l'empresa, amb l'administració central i amb la Generalitat, i s'ha exercit la pressió necessària mitjançant la convocatòria de tres vagues de

vint-i-quatre hores.

Al'altra cara de la moneda trobem el govern de la Generalitat, que en els primers moments del conflicte es posiciona a favor dels interessos de la multinacional en defensar la creació d'un parc de proveïdors. És a dir, l'eliminació del centre productiu de la Zona Franca.

Amb aquesta postura, que atemptava contra els interessos dels treballadors de la Seat i el nostre futur industrial, el govern es va permetre el luxe de criticar els qui es van manifestar en favor de la continuïtat de la fàbrica de la Zona Franca i els qui van participar també en les manifestacions dels treballadors. El Partit dels Socialistes de Catalunya ha mantingut durant aquest conflicte una posició a favor del diàleg entre els agents socials, l'empresa i l'administració i, sobretot, ha defensat la necessitat de mantenir el pulmó de la indústria catalana.

El binomi negociació—pressió que han utilitzat els sindicats ha donat el seu fruit. Volkswagen ha acceptat la resolució de la conselleria de Treball en la qual es manté l'activitat de la Zona Franca—i per tant, la continuïtat de la marca Seat—i s'exigeixen noves inversions a Martorell per tal que aquest centre augmenti la seva capacitat de producció.

En l'àmbit laboral, els treballadors han aconseguit salvaguardar els seus drets laborals i la seva qualitat de vida. Tres mil treballadors accediran a la pre-jubilació tot mantenint el 80% del seu salari, i la resta dels afectats s'anirà recol.locant a l'empresa al llarg d'un període transitori. I el més important, quan acabi la vigència de l'expedient de regulació, Seat té l'obligació de reincorporar als seus centres de treball tots els treballadors afectats i encara no recol.locats.

A partir d'aquest moment, s'obre un nou període tan important com el que hem viscut. El de la gestió dels acords per tal de garantir que no quedin en no-res. Tota la societat catalana ha d'estar vigilant per prevenir les conseqüències negatives que es derivarien de l'incompliment d'aquests acords. La capacitat de negociació de les organitzacions sindicals

ha propiciat aquesta resolució de la Generalitat i ha aconseguit salvaguardar els interessos de la indústria catalana. Però és també l'hora que el govern abandoni la seva indefinició i actuï de forma conseqüent.

En síntesi, el govern de la Generalitat ha d'assumir els acords que van signar l'estiu passat els sindicats més representatius i la patronal Foment del Treball, en els quals es dissenyava un model d'indústria per al nostre país i es plantejaven una sèrie de mesures per augmentar-ne la competitivitat. Els pressupostos de 1994 han recollit una part d'aquestes propostes, però encara són insuficients per reforçar el teixit industrial, que és el suport del desenvolupament econòmic de Catalunya, i per pal.liar l'augment de l'atur.

Els treballadors, a través dels sindicats, han demostrat un cop més la seva capacitat i predisposició per col.laborar en la solució dels conflictes, i el cas de Seat n'és un model. La seva decisió i la seva voluntat d'aconseguir acords han donat com a resultat una sortida airosa a una situació delicada. El govern de Catalunya n'ha de prendre nota i abandonar la política d'inhibició que ha mantingut fins ara.

JOSEP M. RAÑÉ

Que el govern català governi

Una política industrial activa

En la mesura que hem entrat definitivament en una situació de mercat i de fronteres obertes, l'increment dels nivells de competència han anat posant de relleu les mancances que incideixen en els factors de competitivitat del nostre teixit industrial. La fallida i els expedients de regulació de moltes empreses són el testimoni fefaent d'aquestes mancances.

Els socialistes en el Parlament de Catalunya hem anat insistint, en el decurs de tots i cadascun dels períodes parlamentaris, que era totalment necessari que la Generalitat dissenyés una política econòmica i industrial que permetés superar aquests punts febles i situar el nostre teixit productiu en les millors condicions de competitivitat, en el marc d'economia oberta en què estem inserits. El Consell Executiu de CiU tenia l'obligació d'utilitzar a fons els marges d'actuació al nostre abast i que en matèria industrial poden incidir en tots els factors relacionats amb la competitivitat industrial, excepte la política fiscal i monetària.

Vull posar de relleu que aquesta excepció de la política fiscal i monetària, pel que fa als marges d'actuació de l'acció de govern de la Generalitat, tot i ser important no ha estat ni de bon tros la causant de les nostres mancances de competitivitat, tal i com CiU ha intentat assenyalar en exclusiva per tal d'eludir les seves responsabilitats de govern. Ans al contrari, cada dia que passa posa més de relleu que un dels components més importants de la crisi rau en les insuficiències de la gestió, en haver pres moltes decisions equivocades a molts nivells.

Avui es pot veure com, dins un mateix sector, hi ha empreses que perden molts diners, i d'altres en guanyen. La diferència és indubtablement la qualitat de la gestió, atès que, en aquests casos, el mercat i el marc global són iguals per a totes les empreses. La diferència és la qualitat del producte que ofereixen, el seu preu, l'atenció als clients, el grau de preparació dels seus treballadors, l'encert en les inversions i un llarg etcètera. En aquest camp, el consell executiu de CiU té totes les competències per poder-hi incidir.

Per contra, el govern de Jordi Pujol s'ha caracteritzat en aquest aspecte per la manca d'una veritable política industrial, per la dispersió i l'absència d'un marc coherent d'objectius, per la ineficiència i la manca de rigor en la utilització dels recursos econòmics

al seu abast. Això explica en bona part que el creixement econòmic viscut en la segona meitat de la dècada dels vuitanta no hagi estat prou aprofitat. L'increment dels desequilibris territorials a Catalunya i la pèrdua de dinamisme del sector industrial són conseqüència, en bona part, d'aquestes mancances i inhibicions, que fan que sofrim d'una manera especial l'impacte de la desacceleració del creixement econòmic en què estem immersos tots els països de la Unió Europea d'ençà de 1990.

La gravetat d'aquesta situació la vàrem palesar en el debat que sobre política industrial es va substanciar en el Parlament, el mes d'octubre de l'any passat. I va ser aquesta gravetat i la complexitat dels problemes a abordar, allò que va determinar el nostre grup parlamentari a consensuar amb el de CiU un text que instava el consell executiu a realitzar un pla de competitivitat de la indústria catalana per al període 1993-1996.

Malauradament, el pla que la conselleria d'Indústria i Energia va presentar posteriorment, el mes d'abril d'aquest any, no s'adaptava ni a l'esperit de la resolució consensuada ni a les necessitats de l'actual moment econòmic que estem vivint. Es limitava a un recull de les coses que s'anaven fent, amb uns increments de les previsions pressupostàries per al període 1994-1996 de l'ordre d'un 10% anual. Es tractava, doncs, d'una política d'aparador en el conegut sistema "d'anar fent coses" que caracteritza la coalició que governa Catalunya. Continuava per tant la descordinació entre els diferents departaments econòmics i, dintre del departament d'Indústria, entre els diferents organismes autònoms que en depenen.

Un cop més, ha semblat que per a CiU les perspectives de crisi econòmica apreciades a finals de 1992 no són doncs rellevants. Tampoc no ha semblat que el moviment generalitzat de modificació d'estratègies econòmiques que han viscut totes les institucions del nostre àmbit polític (Iniciativa Europea de Desenvolupament de la Unió Europea, mesures econòmiques, fiscals i financeres del govern de l'Estat, acords de concertació social en algunes comunitats autònoms -concretament Castella-La Manxa i València-; acords UGT-CC.OO.-Foment del Treball a Catalunya) hagués de fer variar ni una mil·lèsima part de la política econòmico-industrial del consell executiu.

És per això que, de l'abril ençà, el grup socialista del Parlament de Catalunya no ha parat de proposar iniciatives que corregissin aquesta situació. Propostes de modificació del pressupost de 1993 que significaven una aportació de recursos econòmics (52.000 milions de pessetes) i de recursos financers (15.000 milions de pessetes) a l'economia productiva, proposta d'un Pla de Desenvolupament de la

PIME de Catalunya, proposta de constitució de la direcció general de la Petita i Mitjana Empresa, proposta de constitució de l'Institut de Promoció Industrial de Catalunya, proposta d'elaboració d'un programa de suport a la indústria auxiliar del tèxtil, etc. etc.

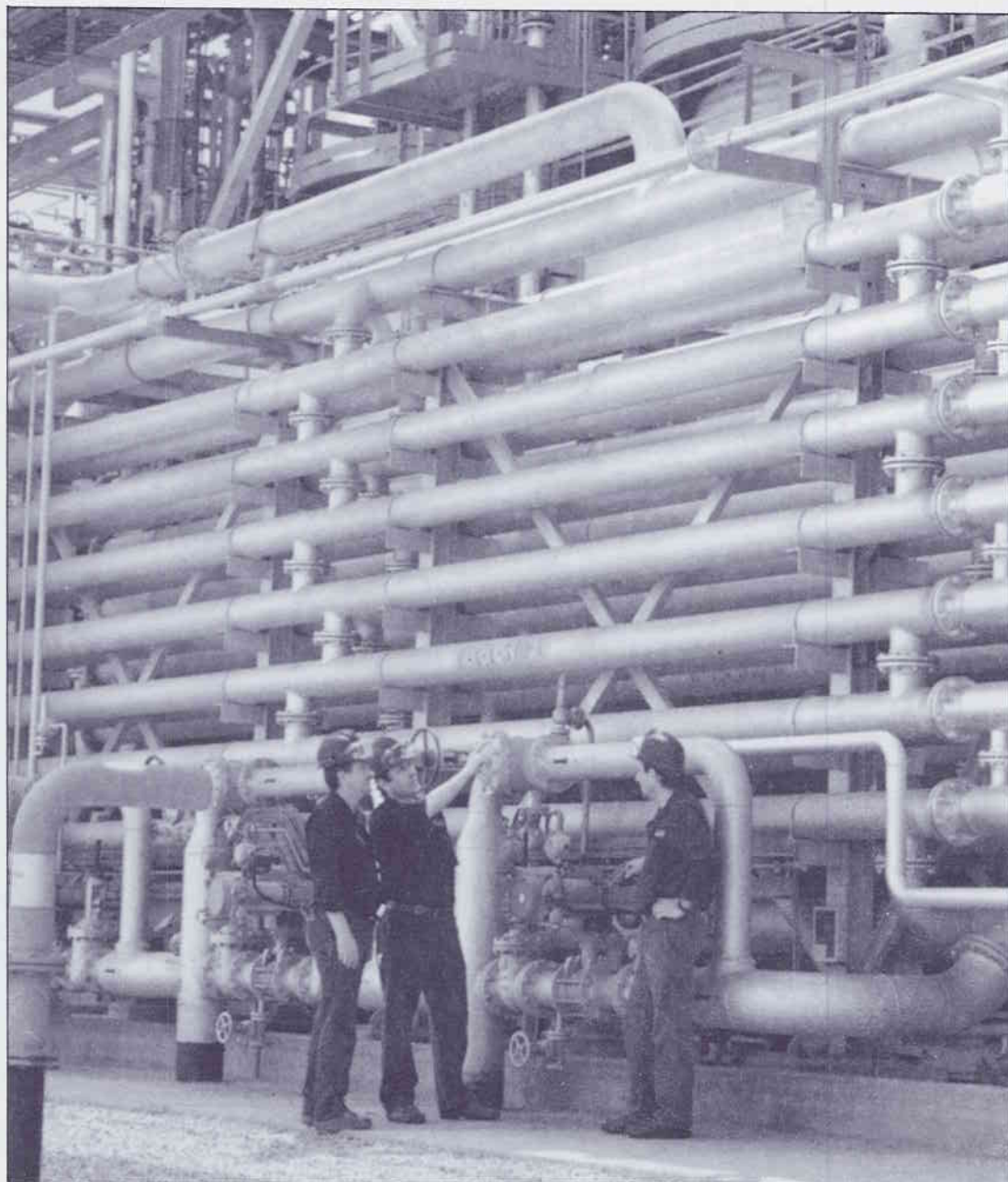
Un cop més hem de continuar reclamant al consell executiu la definició d'una política industrial que, atenent el marc europeu i estatal, aprofiti al màxim les nostres competències.

El nivell d'informació que la Generalitat té de Catalunya i del seu entorn espanyol i europeu i els instruments de què disposa -conselleries diverses i multitud d'organismes que en depenen: CIDEM, COPCA, LAGAIN, IDIADA, ICAE, ICF, etc.-, són unes eines d'extraordinari poder d'actuació sobre el teixit econòmic i social. Les diferents polítiques sectorials en què la Generalitat té competència (sòl industrial, medi ambient, reequilibri territorial, seguretat industrial, formació, investigació, serveis a les empreses, promoció comercial, etc.), han de ser aprofitades a fons, han de coordinar-se més fortament, buscant sinergies, eliminant duplicitats. Per exemple: no és acceptable que, amb els anys que fa que s'hi treballa, el Pla Territorial de Catalunya no estigui en fase molt més avançada, per no dir aprovada.

La complexitat de la crisi a què ens enfrontem necessita també que l'acció del govern de la Generalitat passi d'una etapa d'objectius nominals i de retòrica pseudo-vanguardística a una altra de rigor en les decisions i d'adequació entre els objectius i els instruments. No pot ser que des del govern de la Generalitat no s'adeqüin els pressupostos a les exigències de la conjuntura econòmica i als necessaris esforços de rigor i moderació, ni tampoc no es complementin els esforços de foment econòmic i industrial del govern central i dels governs locals.

Hem de convenir que, sense un esforç de corresponsabilitat entre totes les forces socials i tots els diversos nivells de l'administració, serà molt difícil sortir de l'actual situació de crisi.

Per això continuarem reclamant del govern de la Generalitat que concerti amb els interlo-

cutors socials el conjunt d'actuacions que permetin modernitzar i fer competitiu el nostre sistema productiu de béns i de serveis. Es tracta de contribuir a millorar la competitivitat de les empreses, la qualitat dels productes, la qualitat de la gestió empresarial, la formació adequada dels treballadors, la investigació i l'adaptació tecnològica contínua, així com de superar les

mancances en infraestructures de serveis i de comunicacions. En definitiva, es tracta d'aconseguir una major eficiència de les administracions i els serveis públics i una major eficiència del nostre teixit productiu.

La participació dels joves en els afers públics

El rejuveniment del discurs polític

Què és ser jove a finals del segle XX? Com tot, el concepte de joventut també ha canviat. Ser jove ja no és simplement ésser menor d'una edat determinada, 25 anys per exemple. La component cronològica ja no explica per si sola la condició de jove. La clàssica idea de joventut -allò que és nou, recent, amb força i vitalitat, però sense experiència- que feia dels joves simplement uns adults amb menys anys de vida, és a dir amb poques vivències alhora que amb tot el futur per endavant, ha quedat completament superada. El valor de la joventut com a força de xoc, com a expressió de la màxima radicalitat i utopia, sàviament dirigides per adults més experimentats per fer avançar la societat, ja no serveix per ubicar els joves en política.

Avui, el fet de ser jove respon molt més a una situació vital i a uns comportaments propis i diferenciats dels de la resta de la població. L'etapa de la joventut no engloba adults inexperts, sinó persones amb necessitats i capacitats completes i amb idees pròpies que políticament cal valorar amb tota la seva complexitat i tractar d'igual a igual, sense paternalismes ni llenguatges abrandats o edulcorats. El valor de la joventut avui és molt més la diferència que no pas la radicalitat.

Cal buscar en la joventut allò que aporta de nou, de diferent en cada moment històric. Si volem promoure la participació, en peu d'igualtat, dels joves en les afers públics i rejuvenir el discurs polític, cal incorporar part de la seva visió de les coses, dels seus comportaments, dels seus ideals i dels seus objectius.

Quina és, doncs, l'especificitat pròpia de la joventut dels nostres dies que cal incorporar en els afers públics i en el discurs polític? La situació vital dels joves és la d'una etapa de formació i de transició. L'etapa de joventut es conforma a partir d'un itinerari individual de formació de la pròpia identitat i de preparació per a la plena integració social. D'aquesta situació vital, sense vida en parella, ni feina estable, ni propietats importants, ni responsabilitats directes sobre altres persones, se'n deriven dos valors bàsics que regeixen els comportaments, les actituds i la visió de les coses que tenen els joves: el pragmatisme i l'individualisme.

El valor de la joventut avui és molt més la diferència que no pas la radicalitat

Com tots els valors, el pragmatisme i l'individualisme poden tenir desenvolupaments més progressistes o més conservadors. Evidentment, és en la seva vessant més progressista i innovadora que els socialistes hem d'incorporar aquests valors en el nostre discurs polític i en la nostra forma d'organitzar i gestionar els afers públics.

Pragmàtics i individualistes

El pragmatisme és un realisme de sentit comú. Es tracta de posar èmfasi en les raons per damunt dels fins últims, les conseqüències

---

No n'hi ha prou
a fer política
per a joves,
sinó que cal
una política més jove

---

vitals de les actuacions per sobre de la seva correcció teòrica. Lluny d'afavorir situacions acomodaticies, el pragmatisme dels joves vol canviar la massificació de les aules universitàries, la brutícia dels boscos i rius, els enganys de la publicitat, la discriminació de les dones en les empreses o la pressió policial indiscriminada sobre els immigrants.

L'individualisme dels joves és la màxima expressió de la confiança en les seves pròpies forces. Els joves estan cansats de delegar el seu destí i les seves capacitats. Volen intervenir directament, personalment, veure com les seves opinions es recullen i s'utilitzen per canviar la realitat. Els joves pensen que les decisions importants són les que pren cadascú individualment i no les que recauen en les nacions, les classes socials o els estats. I a l'hora de decidir-se o recolzar projectes valoren les persones i el factor humà. No es tracta, doncs, d'un individualisme insolidari i egoista, sinó d'un individualisme alliberador que creu en la majoria d'edat dels individus i en les pròpies capacitats de forjar-se el propi destí i el destí dels altres, que són els nostres iguals.

L'individualisme dels joves és partidari del voluntariat com a força de solidaritat directa, de les llibertats individuals, de la pluralitat i el mestissatge de cultures i gustos estètics, dels compromís personal contra la violència terrorista o la misèria dels pobles del tercer món.

Així, incorporar el pragmatisme i l'individualisme dels joves vol dir:

*En el discurs polític: explicar-se més i millor, remarcar les raons i les conseqüències vitals de les actuacions polítiques i destacar sempre el que podem fer tots i cada un dels individus per transformar la societat.

*En els afers públics: delegar en entitats i

individus la solució d'alguns problemes, descentralitzar al màxim la presa de decisions i oferir serveis amb la màxima atenció personalitzada i de qualitat.

Aquesta forma de viure i d'entendre la vida comporta tenir ideals i objectius més que no pas una ideologia concreta. Per als joves, evidentment, no tot és confiar en les persones i demanar transparència i eficàcia, també les idees compten. Idees i temes de preocupació lligats als problemes que experimenten més directament, que viuen com a més conflictius.

Els temes que compten

Aquests temes són cinc, bàsicament:

—**La qualitat de la formació:** els joves pateixen directament la manca de planificació i recursos en l'educació universitària i la formació professional en general. I són els qui tenen major consciència de la necessitat d'una bona formació bàsica per entendre, viure i poder canviar el nostre món complex de finals de segle.

—**La igualtat entre dones i homes:** els joves són especialment sensibles a les discriminacions socials envers les dones, ja que és en el seu àmbit on s'ha arribat a una major igualtat entre dones i homes (en els comportaments, en els gustos, en les activitats, etc...).

—**La cooperació internacional:** els joves coneixen molt bé la resta de països, són plenament conscients de la interdependència mundial i volen considerar-se ciutadans del món, amb drets i deures envers els ciutadans dels altres pobles. En aquest sentit, la construcció europea és un objectiu de primera magnitud.

—**La preservació del medi ambient:** la destrucció de la natura salta, amb molta evidència, als ulls dels joves. Ja no conceben la natura com una font de riquesa ni com un límit al desenvolupament de les seves idees: el medi urbà o rural és un bé que contribueix a la qualitat de vida i que, per tant, cal preservar.

—**La potenciació de la cultura:** els joves són els principals consumidors de cultura. Cinema, concerts, exposicions i esport configuren una part molt important de l'activitat dels joves. L'ampliació dels mitjans i formes culturals constitueix una de les seves principals aspiracions.

Al costat de temes també importants —com la protecció social, l'ordenació i equilibri territorial, el consumisme, etc.—, cal incorporar tots aquests temes al discurs polític. És obvi, però, que són més temes de preocupació que no pas respostes o solucions als problemes. I si el projecte socialista els ha d'incorporar amb força, donant-los més centralitat i importància, no és només per atreure els vots dels joves i la seva participació, sinó perquè són temes també de preocupació real de total la societat que els joves ens fan descobrir amb més claredat i que els socialistes hem d'abordar des dels nostres principis polítics.

La incorporació dels joves a la política i als afers públics en general passa, doncs, pel rejuveniment del discurs polític, agafant nous temes i abordant-los des de les perspectives i sensibilitats molt més properes als joves. En definitiva, ja no n'hi ha prou a fer política per a joves, sinó que cal una política més jove.

CARLES MARTÍ

Els primers mesos del nou govern socialista

La cultura del pacte

En la legislatura anterior, i malgrat que el Partit Socialista gaudia d'una majoria suficient, el cert és que tant al Congrés dels Diputats com al Senat es va encetar, de manera molt generalitzada, una política d'acords parlamentaris que va tenir com a resultat que més del noranta per cent de les lleis aprovades al llarg del període 1989-1993 tinguessin més suports que els derivats de la sola majoria absoluta.

Els resultats de les darreres eleccions generals del 6 de juny varen donar una configuració del Congrés i del Senat en què els socialistes érem el primer partit, però en cap de les dues cambres no vàrem obtenir majoria absoluta. Per tant, des del primer dia a calgut buscar acords amb altres forces polítiques, per tal d'aconseguir les majories necessàries per constituir govern primer, i per tirar endavant el programa polític, després.

L'endemà mateix de les eleccions, Felipe González prenia la iniciativa d'oferir la formació d'un govern de coalició a CiU i al PNB, sense que això significués tancar les portes a possibles acords amb altres forces com el PP i IU, encara que de l'actitud mantinguda per aquests, tant durant la campanya com durant les converses celebrades amb posterioritat a les eleccions, es podien esperar uns resultats ben minsos.

De les primeres negociacions amb CiU i PNB se'n va obtenir el seu vot afirmatiu a la investidura de Felipe González com a president del govern, i es va obrir la porta a una tanda de converses que poguessin concloure amb uns acords programàtics concrets.

En la sessió d'investidura, Felipe González es comprometia a culminar, dins el marc dels pressupostos per a 1994, la negociació sobre la participació de les comunitats autònomes en l'IRPF en un tram del 15%, tancant així el principal aspecte que havia quedat obert en el procés de revisió del sistema de finançament de gener de 1992.

Aquest acord sobre el 15% de l'IRPF s'hauria pogut tancar l'abril d'aquest mateix any, però llavors ni CiU ni el PP no varen voler donar aquest triomf al govern so-

cialista davant la imminència de les eleccions generals convocades. D'aquesta manera la negociació d'aquesta qüestió, formalment situada en el marc multilateral del Consell de Política Fiscal i Financera, va estar planant sobre les negociacions bilaterals socialistes-CiU al voltant de la política econòmica i pressupostària per a 1994, fins que finalment va assolir-se l'acord del dia 7 d'octubre.

De fet, els pressupostos de 1994 varen ser l'objecte fonamental, per no dir quasi exclusiu, de les llargues sessions negociadores de la comissió mixta entre representants del govern i representants de la coalició de Convergència i Unió.

Des de la primera reunió del mes de juliol fins a la darrera, en la qual va tancar-se l'acord, celebrada el 13 d'octubre, s'han anat analitzant tant el marc macro-econòmic previst pel govern per a l'any 1994, com el conjunt d'elements —alguns a proposta socialista, d'altres a proposta convergent i d'altres sorgits del mateix marc de negociació— que s'incorporarien en el debat pressupostari com a mesures per ajudar a reactivar l'activitat econòmica del país.

Crec sincerament que Convergència i Unió no pot intentar ara dir que, gràcies a la seva intervenció "decisiva", s'ha canviat

l'orientació de la política econòmica del govern i que totes les mesures positives per afavorir l'impuls econòmic i industrial es deuen a la seva aportació, ja que en la major part dels casos es tracta de mesures que estaven ja en els programes i plans del govern i del partit socialista, especialment tots aquells que fan referència a la petita i mitjana empresa.

A força de ser equànims, tampoc nosaltres no podem dir que les propostes pressupostàries o les de la llei d'acompanyament (que inclou mesures fiscals, laborals i funcionàries) haurien estat exactament iguals amb l'acord o sense aquest acord dels convergents. L'aportació de CiU cal considerar-la positiva en tant que ha ajudat a trobar o a proposar solucions per a alguns problemes que calia començar a resoldre si volem iniciar el camí de la recuperació econòmica.

Tancat l'acord pressupostari, que pot oferir estabilitat política i confiança a les forces econòmiques i socials, podria plantejar-se novament la configuració d'un acord polític més ample, bé considerant novament la possibilitat d'un govern de coalició, bé buscant un pacte de legislatura per tal de fer front al conjunt de reptes que s'ha plantejat el nou govern (impuls democràtic, reformes econòmiques estructurals, reforma de la justícia...).

L'acte de responsabilitat política, que sens dubte ha significat l'acord pressupostari, no està clar que tingui una continuïtat en la línia assenyalada. Més aviat fa la impressió que Jordi Pujol i CiU tindran tendència a reclamar compensacions per la seva actuació —compensacions que intentaràn presentar com una defensa i ampliació de l'autogovern de Catalunya—, i mantindran la seva actitud de pressionar en els diferents fronts

polítics i de govern, tal i com ha estat característic en la seva història com a grup.

En definitiva, l'actitud oberta i dialogant que ha caracteritzat els primers mesos del nou govern de Felipe González ha donat, doncs, els primers fruits: l'ample acord pressupostari (amb CiU, Coalició Canària i en part també amb el PNB). Al costat d'aquest acord, el govern ha donat ja les primeres passes de cara a dur a terme la iniciativa que va marcar bona part del missatge electoral: l'impuls democràtic. L'obertura d'una tanda de converses amb totes les forces polítiques, per tal de tirar endavant els continguts d'aquest impuls democràtic, mostra la voluntat de mantenir i ampliar l'exercici d'aquesta cultura del pacte i de buscar l'estabilitat política que complementi els acords ja aconseguits.

JOAN MARCET I MORERA

Mort el maig passat

En record de Josep Andreu i Abelló (i 2)

En el número anterior de l'ENDAVANT vam publicar la primera part de la ressenya biogràfica de Josep Andreu i Abelló que ha escrit Joan Reventós. Aquell article s'ocupava dels primers setanta anys, aproximadament, de la seva vida: els anys de la República, de l'exili a França, a Mèxic i a Tànger i del seu retorn posterior a Catalunya. Aquesta segona part fa referència al tram final de la vida d'Andreu i Abelló, aquell en què s'incorporà activament als rengles socialistes.

Els canvis d'atmosfera en les fases finals de la dictadura estimulaven tots els qui havien viscut la profunda nit de la dominació franquista. Les gestions positives d'Andreu en aquest període foren diverses i múltiples. En aquest sentit m'és grat de recordar, per la seva espectacularitat, la consecució d'un article de José M. Pemán, "Un vaso de agua clara", en defensa de la llengua catalana, brutalment atacada pels seguidors de la dictadura. Feta amb gran discreció, però d'indubtable transcendència, fou la connexió que establí amb la plataforma de jutges, fiscals i secretaris judicials coneguda com a "Justícia Democràtica". Una relació que ens féu arribar a nosaltres i que fructificà amb la publicació dels informes anyals sobre l'administració de justícia. Per editar aquests informes no hi faltaren els serveis de la impremta de l'Abadia de Montserrat.

Els col.laboradors d'Andreu Abelló, Xavier Castellà i Carles Ponsa en primer rengle, que ja havien treballat bé en la "Taula Rodona" nascuda de la Caputxinada, resultaren agents actius en el complex procés que portà a la formació de la "Comissió Coordinadora de Forces Polítiques de Catalunya", integrada inicialment pel Front Nacional de Catalunya, Esquerra Republicana de Catalunya, Moviment Socialista de Catalunya i PSUC, a la qual s'incorporà més endavant el Partit Carlí. Nogensmenys, i des del primer moment, Andreu fou un col.laborador entusiasta de les iniciatives per dissenyar la platafor-

ma unitària cívico-política que esdevingué l'Assemblea de Catalunya.

En la primera temptativa de celebració constituent, Andreu, amb altres personalitats, fou arrestat per la policia en la cita prèvia, a la plaça de Narcís Oller, i posteriorment multat pel governador civil. La notícia de les detencions m'arribà quan, amb l'Antoni Gutiérrez Díaz, ja érem a la sagristia de l'església de Crist Rei, a la Meridiana, lloc on s'havia previst de celebrar la reunió. En la reeixida segona convocatòria a l'església de Sant Agustí Vell, al Raval barceloní, Andreu, per tal de poder assistir-hi, prengué la precaució de marxar el dissabte anterior a Montblanc, per sortir a hora molt primerenca del matí del diumenge assenyalat per a la convocatòria.

És també prou sabut que, a partir de 1975, s'iniciava el procés que havia de cristal.litzar, en etapes successives, amb la unificació de tots els grups que es reclamaven a Catalunya del socialisme democràtic, fins arribar a esdevenir l'actual Partit dels Socialistes de Catalunya. En aquest procés, Andreu i els seus companys iniciaren una aproximació vers posicions socialistes, fins a concretar una voluntat d'incorporació. Andreu explicà allò que motivava la seva decisió com un punt de convergència entre ideologia i pragmatisme. Recordava, perquè els coneixia bé, els sectors socialitzants de la vella Esquerra Republicana de Catalunya i, alhora, volia superar l'impasse que suposava l'actitud

Josep Andreu, en el míting "Guanyem la llibertat", al palau Blau-grana (22-6-1976)

dels altres sectors de l'Esquerra, que es negaven a establir un tipus de relació semblant al que durant els anys de la II República havia unit Esquerra Republicana i la Unió Socialista de Catalunya.

No tota la militància socialista rebé amb complaença aquella incorporació. Sobretot els nuclis socialistes tarragonins, d'arrels pageses, amb Pep Jai al capdavant. Veien Andreu amb simpatia, certament, però el veien només com un republicà, catalanista i liberal, no exactament com un socialista. Les visions sobrecarregades d'ideologia eren en aquells moments moneda corrent entre els socialistes. L'anomenat "Míting de la Llibertat", al Palau Blaugrana, en el qual ambdós intervingueren amb molt d'èxit, començà a esvaïr aquells recels. Posteriorment, un acte celebrat a Pira, al cor de la Conca de Barberà, amb la

participació d'Andreu, Pep Jai i jo mateix com a oradors, hauria pogut acabar en punta quan ens veiérem amenaçats per un energumen, pistola en mà. La superació positiva d'aquest fet, en què pesà molt l'experiència i la veterania de l'unió de l'altre, liquidà les diferències i soldà una definitiva i mútua acceptació, fins a convertir-los definitivament en correligionaris.

Elegit membre de la candidatura Socialistes de Catalunya en les eleccions del 15 de juny de 1977, tingué una actuació molt destacada en el míting de la Monumental de Barcelona, en el qual, amb ell, parlarem Narcís Serra, Luis Fuertes, Josep M. Triginer, jo mateix i Felipe González.

Andreu fou el primer orador d'aquell acte central. Es trobà amb la dificultat de l'ús de les llengües. Molts dels assistents era la primera vegada que sentien, en un acte

multitudinari, parlar en públic en català. A penes Andreu havia començat a parlar en català, li van reclamar amb grans crits que parlés en castellà. Amb molta habilitat, Andreu es passà al castellà. Evocà la memòria del president Lluís Companys, dels morts de la guerra civil, a l'exili, als camps de concentració o a les presons. Després, de manera natural, tornà a parlar en català, sense que es reproduïssin ja els crits "en castellano, en español", que s'havien produït en els inicis de la seva intervenció.

Elegit membre del Congrés de Diputats a la legislatura constituent, presidí com a membre de major edat la primera sessió de l'Assemblea de Parlamentaris de Catalunya, celebrada a l'edifici del Parlament del parc de la Ciutadella, gràcies a la bona disposició de l'alcalde de Barcelona, Josep M. Socias Humbert. A partir d'aquest moment, la història pública d'Andreu i Abelló durant els anys de la transició democràtica és ben coneguda. Fou elegit, com a parlamentari socialista, membre de l'anomenada Comissió dels Vint, que redactà el projecte d'Estatut de Sau. Un cop aprovat l'Estatut, acceptà d'ésser candidat en les primeres eleccions al Parlament de Catalunya i, més tard, candidat al Senat per la circumscripció de Barcelona; després fou successivament elegit en les eleccions de 1979 i 1982.

Jo vaig tenir l'honor de substituir-lo en les eleccions de 1986, quan, per motius d'edat i de salut, declinà tornar a presentar-se. En aquest moment començà a deixar progressivament la política activa. Això no obstant, mantindria la voluntat de servei que sempre l'havia animat per ésser elegit president de l'Ateneu Barcelonès, entitat de la qual inicià la renovació. L'última responsabilitat pú-

blica que Josep Andreu acceptà fou la presidència de la Fundació Carles Pi i Sunyer, dedicada a l'estímul i promoció dels estudis autonòmics i locals. Encara tenia aquesta presidència a l'hora de produir-se el seu desenllaç.

Andreu, tant personalment com políticament, era un home singular que seduïa per la seva capacitat d'atracció i per la seva simpatia natural. Com a tot polític, valorava obsessivament estar ben informat, cosa que assolí, com ja he dit, en els anys difícils.

Profundament liberal, en el sentit polític de respecte a la llibertat, era un home de tarannà progressista. Generós de la seva persona, àdhuc del seu patrimoni, pecava sovint de no tenir un no per a ningú. Amic de fer favors, li com-

plaïa de poder-los fer. Ajudà molta gent, sense importar-li mai si l'interessat no ho sabia.

Li agradava de fer política. Sabé mantenir la serenitat, tant en l'amargura dels anys de l'exili, com en el risc de l'acció durant els anys de clandestinitat. Amb la transició democràtica, quan entusiasma la gent que l'escoltava amb la seva oratòria fàcil, carregada de sentiments i de nostàlgies positives, semblava rebre els aplaudiments com el millor dels honors per a un home públic.

Políticament, tot i que en algun moment pogués semblar fantasios a causa del seu optimisme, s'expressava sempre amb un gran sentit comú, basat en la noció del dret i la justícia. Tenia el sentit del pacte. Amb ell es podia travessar

la frontera del compromís polític, fins acceptar un possibilisme pragmàtic, que en algun moment podia revestir-se d'escepticisme.

Catalanista, republicà, liberal, demòcrata, d'una entrega democràtica inqüestionable, arribà a ésser un punt de referència per a moltes persones del país. Ho fou també per a molts de nosaltres, encara que sabéssim que l'acceptació que féu del socialisme estigués tenyida d'un punt d'ironia i d'humor. Sens dubte, el seu testimoni és un dels últims entre els de la generació perduda per les violències que castigaren el segle XX per tota la pell de brau.

JOAN REVENTÓS

Josep Andreu, president del Tribunal de Cassació, acompanyant el ministre Manuel de Irujo.

DIMENSÍO I ESTRUCTURA DE SECTOR CULTURAL A BARCELONA
Jacint Reventós
 Comedia Consultancy (Londres)
 Inits S.A. (Barcelona)
 207 pàgines
 Ajuntament de Barcelona, 1993

Ja fa uns quants mesos que va sortir aquest llibre, però encara no és gens tard per parlar-ne i, sobretot, per recomanar-ne la lectura. Es tracta de la transcripció d'un estudi molt complet sobre les indústries culturals que, per encàrrec de l'àrea de Cultura de l'ajuntament de Barcelona, van efectuar dues empreses consultores.

El resultat del treball ofereix, d'una banda, una radiografia molt interessant de la situació de cadascun dels subsectors culturals a la ciutat de Barcelona, amb profusió de dades i amb una descripció sumària dels elements positius i negatius que en marquen l'evolució. D'altra banda, el llibre conté també una reflexió interessant sobre el paper que progressivament va jugant la cultura com a sector influent en el desenvolupament econòmic d'una ciutat, tant pel que fa a les taxes d'ocupació com pel volum de negoci, cada vegada més alt, que genera. Per explicar-ho amb un parell de xifres només aproximatives però tanmateix reveladores: en el cas concret de Barcelona estem parlant de més de quaranta mil persones i de prop de cinc-cents mil milions de pessetes...

Així, doncs, aquest estudi constitueix una aproximació al món cultural que, potser perquè la tendència de què parla és encara relativament nova, no ha tingut un tractament suficient entre nosaltres. Però aquest és precisament el mèrit del llibre, que obre un camí de recerca i de reflexió que fóra bo de continuar i de traslladar a la realitat d'altres ciutats i del conjunt mateix de tot Catalunya.

L'HORA DELS POBLES
Jordi Llimona
 170 pàgines
 Edicions 62
 Col. Els llibres de l'Escorpí
 Barcelona, 1993

El nostre company Jordi Llimona no enganya ningú. En la portada i en els primers mots del pròleg ja figura una presa de posició que no deixa lloc a dubtes sobre el pensament actual de l'autor respecte de l'anomenada qüestió nacional: *"Aquest llibre és un al·legat a favor de les nacions sense Estat. No sols s'afirma la identitat nacional, sinó també el dret a una estructuració política pròpia i a una personalitat jurídica reconeguda pel dret internacional..."*. Amb plena coexistència, doncs, del punt de partida inicial, el lector pot endinsar-se seguidament a anar coneixent el parer de l'autor respecte dels temes habituals en aquest tipus de llibres: la qüestió lingüística, nació i nacionalisme, l'individualisme i la universalitat, Catalunya, Europa... El fil és merament discursiu i no sempre respon a una ordenació rígida i sistemàtica, sinó més aviat al contrari: es tracta d'anar fent emergir les reflexions de l'autor, sovint a partir de la incitació concreta provocada per la lectura d'algun llibre o d'algun article recent. No hi ha tampoc la pretensió d'oferir un aparell doctrinal ni de presentar una exposició de les teories diverses i sovint contradictòries que hi ha darrere de cadascun dels aspectes analitzats, sinó l'explicació en veu alta d'un home que pensa lliurement i que va descabdellant les seves idees, molt en la línia ja prou coneguda dels anteriors llibres de Jordi Llimona. Potser el partit pres que comentàvem abans llasta excessivament el llibre, ja que la persistència reiterada en una mateixa direcció fa més feixuga la lectura d'un text en el qual els papers de cadascú semblen repartits prèviament. Però, en tot cas, allò que no manca pas en aquestes pàgines és l'esperit crític, ni tampoc la sinceritat i el compromís d'un home que tanca aquesta obra reiterant la seva ferma convicció que, en els temps presents, ha arribat definitivament allò que ell anomena l'hora dels pobles.

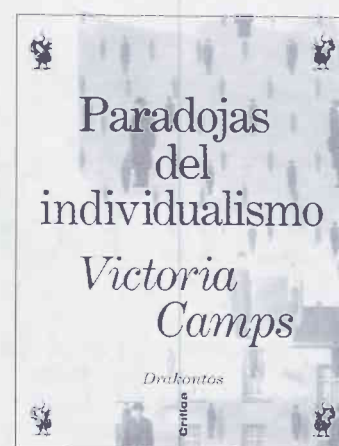

EL MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA. CONSELLS DE COORDINACIÓ (1945-1965)
 Presentació a cura de José Luis Martín
 168 pàgines
 Fundació Rafael Campalans
 Barcelona, 1993

La bibliografia referent a la història del socialisme català és, encara avui, la suma dispersa de materials publicats en llocs molt diversos i ofereix, potser per això mateix, llacunes notables que fan difícil la visió de conjunt que tanta falta ens fa. Mentre esperem que arribi el moment de l'aparició d'una obra de síntesi que ens expliqui les nostres arrels i la nostra trajectòria històrica, hem de saludar efusivament l'aparició de treballs que vagin omplint aquestes llacunes.

En aquest sentit, la Fundació Rafael Campalans acaba de prestar un bon servei en publicar els acords dels anomenats "Consells de Coordinació" del Moviment Socialista de Catalunya, des de la seva constitució, a la primavera de 1945, fins a la seva ruptura interna el 1966, quan els representants de l'interior del país, encapçalats per Joan Reventós, es retiraren de la sessió d'aquell any en desacord amb l'informe presentat per Josep Pallach en nom de la direcció de l'exterior. La continuació de la reunió amb un sol dels sectors consagrà, definitivament, una nova etapa política del socialisme català.

Dit això, no sembla pas que s'hagi d'afegir gran cosa més per ressaltar l'interès extraordinari de veure publicades unes actes que, no sols ens interessaven vivissimament a nosaltres, els socialistes de Catalunya, sinó que per elles mateixes constitueixen una aportació indispensable per a la reconstrucció de la història del nostre poble durant la dictadura franquista. Davant els nostres ulls desfila una crònica anual que ens dona compte, no sols de la vida forçosament clandestina d'una de les branques principals de l'espectre polític de la Catalunya de l'època, sinó de les vicissituds per les quals va anar passant la situació política del país al llarg de més de vint anys. Hi ha les nostres arrels en aquest llibre, sens dubte, però hi ha també, autènticament, les arrels mateixes de la història de Catalunya del segon terç d'aquest segle que ara s'acaba.

PARADOJAS DEL INDIVIDUALISMO
Victoria Camps
 202 pàgines
 Ed. Crítica
 Barcelona, 1993

Victoria Camps planteja en aquest llibre l'ambivalència de l'individualisme. D'una banda, pot aparèixer com un obstacle als valors, als drets humans i a la democràcia. Però, d'altra banda, l'individualisme és en si mateix un valor: no hi ha ètica sense autonomia personal, ni sense consciència de l'individu d'acceptar lliurement les normes de conducta. Però Camps no es limita a analitzar teòricament les paradoxes de l'individualisme, sinó que el posa en relació amb els problemes més candents de la societat actual. Si examinem aquests problemes, hi trobarem un contrast mal resolt entre un individualisme que amenaça amb l'extinció de la humanitat i un horitzó ètic construït sobre la base de grans idees de valor universal, però descrites en un llenguatge confús. Per exemple: la política és una activitat necessària, però s'ha anat privatitzant i s'ha convertit en cosa d'especialistes. O bé el treball: és un dret fonamental, però en la nostra societat creix l'escissió entre les persones que tenen un treball digne i les que estan a l'atur o en un treball precari. En els nacionalismes trobem contradiccions anàlogues, i veiem com aquells que apelen als sentiments arriben a provocar enfrontaments cruents; d'altra banda, la idea d'integració supranacional, encara que ha anat guanyant terreny, desperta recels creixents. Un altre cas: en el terreny de la comunicació el món no té fronteres, però tanmateix els mitjans no ens comuniquen, sinó que contribueixen a aïllar-nos, i és que la tècnica de la comunicació és autònoma i no està al servei de l'ésser humà. Esperàvem que la tècnica fos el fonament d'un superior nivell de vida, però comencem a exigir la qualitat d'un present i un futur menys servil respecte als progressos tècnics. Finalment, el mercat podria ser un model per regular el consum, però amenaça amb convertir-ho tot, fins i tot els béns més espirituals, en béns de consum. Un individualisme raonable, capaç de cooperar amb els altres, una sensibilitat basada en l'harmonia, en la mesura i la moderació poden ajudar a enfocar positivament aquestes contradiccions modernes: de tot això parla aquest llibre...

Sobre els "reality shows"

La televisió descontrolada

El comportament de les cadenes de televisió amb motiu dels assassinats d'Alcàsser va provocar un important debat sobre el paper que ha de jugar aquest mitjà de comunicació en una societat democràtica. El que va succeir en aquells programes —incitació a la justícia directa, entrevistes a menors pel sol fet de ser familiars dels acusats, presentació del màxim nivell de degradació a què pot arribar un ambient familiar— va constituir una prova pública que la televisió, quan se la deixa als purs mecanismes de la lluita per l'audiència, no dona ni de bon tros allò que la majoria de la societat li demana.

Després d'Alcàsser, les coses no han millorat. Ben al contrari, els denominats "reality shows" s'han convertit en programes estrella a les hores de més gran audiència. De "Quien sabe donde" a "La máquina de la verdad" i de "Código Uno" al programa de Nieves Herrero, hi circulen, convenientment espectacularitzats, els drames i conflictes que més morbositat poden despertar. S'ensenyen en lloc de buscar-hi solucions globals.

Els "reality shows" que, com indica el seu nom, intenten de fer espectacles partint de la vida real, són programes que interessin a les cadenes perquè aconseguen audiències considerables, amb una inversió econòmica molt reduïda, si comparem el seu cost amb el d'una pel·lícula o una sèrie d'èxit. Pel que fa a l'espectador, aquest tipus de programes accentua l'habitual relació contradictòria que el públic manté amb la televisió, ja que per una part es critica fortament la porqueria que contenen, però per l'altra els índex d'audiència ens confirmen que hi ha molta gent que s'atura a veure'ls.

Es ben normal que la proliferació d'aquest tipus de programes hagi creat una forta alarma social, ja que, tot i no haver-hi un acord total sobre com els mitjans de comunicació influeixen en la societat, avui dia sabem bastant sobre el seu impacte. La premsa, la ràdio i la televisió ens van estructurant la realitat dia a dia, ens marquen els temes d'actualitat, adjudiquen rols als diversos elements de la societat i creen estereotips sobre com s'han de comportar aquests elements. A la televisió hi surten contínuament bons i dolents i això pot produir identifications molt perilloses sobretot en els nens, que formen la part més dèbil de l'audiència. A les pel·lícules de la televisió hi surten assassinats, robatoris, violacions... només ens faltava que tot això, però tret de la vida real, comencés a ocupar la part estel·lar de la programació de les nits.

Tal com estan les coses, ningú no pot prohibir a Tele 5, a Antena 3 o a la mateixa TVE de programar "reality shows". La situació actual, la importància que han adquirit aquests programes dins la graella, és el resultat de la confluència d'una sèrie de circumstàncies a les quals encara es pot posar remei, si cadascú assumeix la seva pròpia responsabilitat.

En alguns països on la TV per cable està desenvolupada s'ha aconseguit, de fet, rebaixar una mica l'impacte de les grans cadenes. Amb la TV per cable les possibilitats d'opció per part del telespectador són molt més grans. Quan els canals entre els quals es pot escollir no són sis -com és el nostre cas- sinó els trenta o quaranta que ofereix

habitualment un sistema de cable, les possibilitats de contraprogramació -que és el que fa que totes les cadenes donin programes semblants a la mateixa hora- queda molt limitada. Les audiències es fragmenten i cap programa no arriba a un percentatge tan alt d'espectadors com actualment tenen entre nosaltres "Quien sabe donde" o "La máquina de la verdad", per posar un exemple. Però la televisió per cable s'ha de pagar. Per tant la seva difusió, segons com es faci, es converteix inevitablement en una nova font de desigualtats.

Països com França, el Regne Unit, Itàlia o Alemanya opten per subvencionar la televisió pública, ja sigui directament, mitjançant partides adjudicades pel Parlament, ja sigui mitjançant un impost per l'ús de televisors. En aquest cas la televisió pública no es veu obligada a competir obertament amb la privada perquè, com que no depèn únicament de la publicitat, es pot permetre donar programes d'una major qualitat encara que renunciï a les grans audiències. Quan passa això, els telespectadors tenen la possibilitat d'escollir entre la teleporqueria d'algunes privades i una oferta de qualitat assegurada per la televisió pública. És el cas de les autonòmiques que, com que compten amb fons públics, no han hagut de recórrer a aquest tipus de programes degradants.

Alguns dels països citats de la C.E. han creat també organismes encarregats de vetllar per la qualitat de la televisió, ja que consideren que l'Estat és corresponsable d'allò que entra als domicilis dels ciutadans mitjançant les ones. França compta amb l'Alta Autoritat de l'Audiovisual, que regula tant el comportament de la TV pública com el de la privada. El Regne Unit, mitjançant l'IBA, aprova cada any la programació de les privades, mentre que a Alemanya es té cura de la qualitat de les televisions públiques mitjançant els consells d'administració. En tots els casos es tracta d'intervencions que compten amb el suport de la societat i que tendeixen a fer que, a l'hora de programar, les televisions no es deixin portar només pels índexs d'audiència, oblidant la responsabilitat que implica ser un mitjà de comunicació de gran impacte.

Entre nosaltres, l'actual situació resulta bastant ambigua. D'una banda, el Ministeri d'Obres Públiques, Transports i Medi Ambient ha assumit la seva responsabilitat i, a més d'anunciar una nova normativa per desenvolupar la TV per cable, ha enviat un projecte de Llei a les Corts que obligarà totes les cadenes a complir la normativa europea que afecta a alguns continguts i sobretot a la limitació de publicitat. D'altra banda, l'intent de l'anterior ministre d'Educació per tal que les cadenes s'autoreglessin s'ha saldat amb un fracàs absolut, puix que, amb l'excepció parcial del Canal Plus, cap televisió no ha complert els compromisos que va signar.

Com a partit que dona suport a l'actual govern central, hem d'esperar que en aquesta espècie de "període constituent televisiu" que ara s'ha obert, les coses vagin d'una altra manera i que es prenguin mesures efectives perquè les cadenes de televisió donin allò que la societat n'espera. En cas contrari, els "reality shows" només significaran una fita més de l'actual degradació.

PERE ORIOL COSTA

Endavant

Director: Antoni Dalmau
 Consell de Redacció: Jordi Font, Arseni
 Gibert, Miquel Iceta, Rosa Martí,
 Jaume Sobrequés, Xavier Soto

Coordinador: Jordi Serra
 Edita: Partit dels Socialistes de Catalunya
 Nicaragua, 75-77. 08029 Barcelona
 Dipòsit Legal: B-37.364-1987
